

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden November 28-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

A' Hertzeg *Richelieu'* beszédje, melyet a' Ney' processusára nézve Nov. 11-dikén a' *Pairekhez* intézett, e' volt: —

„A' Marschal Ney' megítéltetésére ki rendeltetett rendkívül való katonabiztoság, az ő megítélésére *incompetensnek* lenni nyilatkoztatta magát. Nem szükség mind előhordanom azokat az okokat, mellyek őtet erre a' nyilatkoztatásra indították, elegendő leszen csak ez az égy is, hogy Marschal Ney, Felség ellen való bűnnel vádoltatik, 's a' Constitutziónak tartása szerint az efféle bűnöknek megítélése titeket illet. Nem szükséges, az ezen dologra nézve, hogy a' *Pairek'* kamarája közönséges ítélőszékké változtassa által magát; azok a' formálítások, mellyek szerint az eleibe terjesztetni szokott projektomoknak 's egyéb tárgyaknak megvizsgálását folytatni szokta, elég alkalmasok arra, hogy egy akár melly rangú és rendű embert törvényesen megítélhessen, 's következésképpen egészen organizáltatva van arra is, hogy Marschal Neyt megítélhesse, a' ki már régen elvádoltatva van, hogy Felség ellen való bünt tett. A' nem gátolhat-meg benneteket az itélettételben, hogy ennek a' kamarának, nintsen Közönséges Prokurátora. A' Constitutzió nem határozott semmi efféle magistratuális személyt; nem is akart

határozni; talám nem is volt jussa arra. Némelly bűnökre nézve a' Követek' kamarájából áll elő a' vádoló; más esetekben magának az Országlószéknek kell lenni a' vádolónak. A' Ministerek legtermészetszeréntvalóbb organumai a' vádolásnak; melyre nézve mi úgy itéiünk, hogy kötelességünket teljesítjük inkább miut-sem jusunkal élünk, ha közönséges hivatalunk ezen részének megfelelünk. Mi nem tsak a' Királynak, hanem egész Frantzia országnak nevében tselekeszszük ezt, a' melly régtől fogva boszszankodott, 's már most kétségbe esett vala. Sőt egész Európának nevében kényszerítünk kérésünk által benneteket, nógatva meghívván, hogy Marschal Neyre mondjatok itéletet.“ — Itt még valami formálításokról beszéll a' Minister, 's végezetre így rekeszti-bé szavait: —

„Elöttetek vádoljuk-el, Uraim! Marschal Neyt a' Felség ellen tett bűnért 's a' Státus' bátorságának megtámadásáért, 's legkissebb tartózkodás nélkül kinyilatkoztatjuk, hogy a' *Pairek'* kamarája ezen dologban az egész világnak egy fennszóval beszéllő elégtétellel adós, mivelhogy nagyon fontos dolog ketté szakasztani az útját annak a' boszszankodásnak, a' melly minden felőlről hallattatja magát. —

„Uraim! az Urak nem fogják megszen

vedni azt, hogy a' tovább is tartó megnevelés, újabb bűnöket és szerentsételességeket szüljön, mellyek talám még nagyobbak lehetnének, mint a' mellyekből mostan kimenekedni iparkodunk. A' Ministerek kötelességeiknek lenni esmérük megmondani az Uraknak azt, *hogy a' kinevezetve volt hadi ítélőszéknek Marschal Neyre nézve e' hónap' 10-dik napján tett határozása, a' lázszatókra nézve győzedelmi örvendezésnek tárgya legyen.* Nagyon fontos dolog, hogy az ő örvendezések rövid legyen, azért, hogy újabb büntételekre fel ne indítsa őket. Mi tehát még egyszer kényszerítjük kérésünk által és meghívjuk a' Király' nevében Urasagtokat, hogy a' Marschal Ney megítéltetésének munkáját haladék nélkül vegyék elő, 's abban azokhoz a' formálításokhoz alkalmaztassák magokat, mellyekkel egyéb tanátskozási-ikban élni szoktak, kivéven azokat a' változtatásokat, mellyek a' Királytól a' kamarához küldetett rendelkezésben előfordúlnak. Ugyan ezen rendelkezéshöz képest Uraim! már ezen szempillantásban elkezdődött az urak' ítélőbírói hivatala. Az urak önnön magoknak tartoznak azzal, hogy semmi olyan előadásokat semmi sugallásokat meg ne halgassanak, mellyekkel oda lehetne a' célzás, hogy azt a' hajlandóságot kitanulhassák, mellyel az Urak között kiki a' vádoltatott eránt vagy ellene viseltetik. Ez a' vádoltatott személy azon órában és napon fog az Urak előtt megjelenni, mellyet a' Kamara meg fog határozni.

Mind ezeknek meghalgotása után meghatározták ezen ülésben (Nov. 11-dikén) a' Pairek, hogy 13-dikban ismét ezt a' tárgyat vegyék elő. Ekkor (13-dikban) ismét megjelentek a' Ministerek 's a' Királytól egy újabb rendelkezést hoztak a' Pairek eleibe, melly által az előbbeni rendelkezésben előfordult formálításokat meghatározottabb módon adták elő. Ebben a' második rendelkezésben tudniillik (hogy egyéb

réánk nézve nem nevezetes környülállásokat elhalgassuk), nyilvánosságos kifejezésekkel parantsoltatik: hogy a' Pairek' kamarája a' Ney' processusát közönségesen (a' publicum' jelenlétében) folytassa; hogy Ney a' maga védelmezőivel jelenjen meg, a' kamara által meghatároztatandó időben, a' kikérdeztetésre, 's a' t. —

Ezen rendelkezésre azt határozta a' kamara, hogy irattassék -bé a' jegyzőkönyvbe 's tegyék -le a' kamara' leveles könyvébe. Az után a' Ney ellen való vádat az ahoz tartozó 189 aktákkal (*Documentumokkal*) egyetemben által adta a' kamara Cancelláriájának a' Királyi Prokurátor.

Frantzia Ország' jelen lévő állapotjának, miben Lételerül különböznek a' Tudósítások :

Az egygyik így szoll: — „Ámbár lassanlassan, de mindazonáltal tsakugyan előre való lépésekkel közelitünk ahoz az időhöz; melyben igen tsudalatosnak fog tétzeni, ha valamely Frantzia magának valamit tulajdonit azért, hogy ő Royalista, mint ha éppen azzal ditsekedne, hogy ő betsületes ember. Nem soká tsak két fele hajlandóságú embereket fogunk esmérni magunk között, úgy mint a' rendnek és a' rendetlenségnek barátjait; 's az utolsókkal tsak a' politziai katonák fognak disputálni, 's több effélék.

Mások így szollanak a' mi Vándorló nevű újságunkban: — „Valamint a' Párisi úgy az egyéb Frantzia levelek is, naponként emlékeznek különbkülömb embereknek elfogattatásokról, lázszató kiáltozásokról, támadásnak gerjesztésére célzó próbatételekről, némelly magános összesküvéseknek kinyilatkozásokról, a' régi katonaságnak nyakaskodásáról, gyilkosságokról, 's több effélékről, a' melly rossz-

szak valamint a' fő városban úgy az ország-
nak egyéb részeiben is, annál jobban szá-
masodnanak, a' mint az idegen seregek az
ország' belsőbb részeiről eltakarodni kez-
dettek. De minden efféléknek előhordá-
sával unalmat szereznek az olvasóknak,
's nem is térnének mind ide leveleink
nek szükvóltok miatt."

A' Frantzia levelekben nem egyszer
jöttek-ki mostanság afféle panaszok, hogy
az *Anglus* és *Német* levelek között néme-
lyek igen revoluziós hangon irnak Fran-
tzia országról. Egy ilyen tikkelyt adott-
ki November 14-dikén is a' *Journal Gene-
ral de France*. *Salgues* küldötte azt kiadás
végett az újságíróhoz, minthogy az ő ne-
ve vanalája írva. — „Jaj lenne néked *Ang-
lia* (így végzi szavait az író), jaj lenne né-
ked *Német Ország*, ha némely újságíróitok-
nak saavaik valósággal a' ti országotokbéli
gondolkodást fejeznék-ki! 's ha az a' tu-
domány, a' melly ezen ujságokban talál-
tatik, azt elhívó (arra hajló) olvasókra, ta-
nitványokra, 's bámulókra találna! Jaj
lenne Angliának, ha egy *Cobbetnek* láz-
zasztó írásait a' vak és lármázó sokaság ki-
vántsi módon felfalná, 's ha a' revoluzió-
nak Frantzia és Anglus barátjai egymással
össze szövetkeznének. Ne kéteelkedjünk
azon, hogy a' *Bonaparte'* lelke valamelly
bizonyos módon még most is dolgozik,
nem oly nagyon ugyan a' mi szerentsetlen
országunkban, mint inkább szomszédaink
között. Mi már kifáradtunk a' Respubli-
kai és Császári tyrannismusból. Az indú-
latoknak és pártoskodásnak tusakodásaik
nallunk már a' magok végekhez közelget-
nek; még tartó nyilalkozásaink már tsak
egy haldokló faktziónak utolsó iparkodá-
sai; a' sokkal nagyobb rész, a' maga
Királyát, a' Monarkhiát, 's a' Constitúzi-
ón fundálódó törvényeket kívánja. Nem
akar semmit tudni többé a' kardból, a' ve-
res sipkából (a' veres sipkás klubistakból);
tsak a' maga Monarkháinak örökösei által
akar kormányoztatni, kik azoktól a' Kirá-

lyoktól vették származásokat, a' kik nem
úgy bánnak Frantzia országgal, mint ha azt
fegyver által tették volna magokévé, ha-
nem mint a' melly az ő nagy tiszteletben
tartatott őseikről szállott réájok. Ezek hi-
bázhattak; mert ki ketsegtetheti magát az-
zal, hogy ő soha nem hibázik: megsalat-
tathattak; mert ez a' sorsa mind azoknak,
a' kik országolnak; de soha nem tekint-
hették hazájok szenvedéseit úgy, mint sze-
mélyes szerentséjeknek 's tehetségeknél
kútfejét. Tehát szünnyenek-meg már valaha
az Anglus és Német írók Frantzia orszá-
nak azt a' részét motskolni, a' melly min-
den áldozatot örömmel és önként megtenni
kiván, tsak hogy az újabb revoluziótáma-
dásoknak tsiráját örökre megfojthassa."

~~~~~

A' Ney' dolgának további folytatása.

A' *Pairek'* kamarájának gyűlése Nov.
13-dikán oly számos volt, a' milyen még
nem volt; közel 200-zan gyülekeztek ösz-
sze a' tagok; a' kik jószágaikon voltak, kuri-
rok által tudósítottak, hogy jelenjenek-meg;
némelyek még betegen is bévitették mago-
kat a' gyűlésbe. A' papi rendből való
Pairek azonközben nem jelentek-meg,
azért, hogy a' büntető ítélőszékeknek ülé-
seikben nekik valamelly régi szokás sze-
rént nem szabad jelen lenni.

Minthogy a' Ney processusában a'
bizonyosságok között *Pairek* is találtak,
tehát meghatározta a' kamara, hogy azok
a' *Pairek*, a' kik Ney ellen mint bizony-
ságok úgy fognak megjelenni, az őtet il-
lető tanátskozásokban ne lehessenek jelen;
az ilyen *Pairek* tehát még ezen ülésben ki-
mentek a' gyűlésből.

B e l g i u m.

Még November 8-dik napján történt,
hogy egy Belga fegyveres csoport a' *Valen-
cziennesbéli* Frantzia vámoslovassággal ösz-
sze veszvén, valóságos tsatára került kö-

zöttök a' dolog és 4 órát tartott. Eleinten a' Belgák voltak az erősebbek, hanem későbbre a' Frantzia vámosoknak segítségére érkezvén, a' Belgák hátat adni kénytelenítették. Mind két részről hevesen viselték magokat a' vitézek; 's estek is el és sebesedtek-meg némelyek mind két részről. —

A' *Leydai* újságnak Nov. 17-ikén költ darabjában ezeket olvassuk: —

„A' mi déli tartományinkból érkezett tudósítások szerint, azok a' Prussus seregek, mellyek Frantzia országnak belső részeiről jöttek és a' *Rénus* felé folytatták útjokat, parantsolatot vettek, hogy a' határszélen álljanak-meg, a' nélkül, hogy tudni lehetne, mi okozta legyen a' dolgot. A' *Brüsseli* levelek, a' mellyek 11-dikben indultak, így adják elő ezen történetet: — „A' folyó Nov. 8-dikán parantsolat érkezett vala ide azeránt, hogy a' Frantzia országból jövő 1-ső és 6-dik Prussus armádáknak, mind egygyütt 70,000 embereknek és 20,000 lovaknak számára, minden megkivántatót készen tartson a' város. Meg is tétettek vala már minden készülétek, a' midőn olyan tudósítást vevénk, hogy a' Prussus seregekhez a' határon oly rendelés érkezett legyen, hogy ott állapodjanak-meg és szálljanak kvartélyokra. A' Prussus seregek e' szerint a' Frantzia határszéleken kiterjeszkedtek 's egész *Lilléig* nyulnak-el, a' melly egy kevés nyúghatatlanságot okoz ennek a' várnak. Azolta, hogy e' történt, *Condé*, *Valenciennes*, és *Bouchain* váraikban legpontosabb vigyázattal teszik a' Frantziák a' katonaszolgálatot. A' várkapukat reggelenként igen későre nyitják-fel, 's estvéneként jókor bezárják. A' külső sántzok fegyveresekkel megrakattattak, 's mind ezek a' környülállások sokféle vélekedésekre szolgáltattak alkalmatosságok; nem soká ki kell nyilatkozni a' valóságnak. Hogy a' nevezett váraknak seregeink által nem soká el kell foglaltatni, azt ma is erőssítik. Már szá-

mos Prussus Regimentek által jöttek vala *Namuron*, hogy *Aachen* felé közelgesse-nek: de már most, mint mondják, ezek is meg fognak állapodni. *Dinantol* fogva *Givétig* minden utokat a' Frantzia ország belső részeiről jövő a' *Rénusi* Prussus tartományok felé szállítottó ágyuknak és munitzióknak hosszú soraik borították-el.

Namurból így írtak November 6-dikán: „Ide sok Frantzia értzágyuk, és véghet tlen sokaságú szekerek érkeztek vala Frantzia országnak belső részeiről Prussus fegyveres seregeknek őrizete alatt. A' szekerek vadász és egyéb mindenféle puskáknak nemeivel, lántsákkal és bárdokkal voltak terhelve. Mind ezek itt nállunk megállapodván, valami hibából kellett történni, hogy a' Prussusok ezeket a' szekerekről lepakkolván hajókra rakni már elkezdették vala, midőn azonközben egy Anglus ágyúzó tsapat ezen éjjel ide megérkezvén, az egész bagázsiáit más útra tértette; mindeneket ismét szekerekre rakattott, 's *Mons* felé indította útnak; 's a' Prussusok is tovább folytatták útjokat, de mind ezek nélkül.

D á n i a.

Koppenhágából ezeket írják November 9-dikén: — „A' Szövetséges Hatalmasságoktól, kik már a' múlt hónap' vége felé azon valának, hogy a' Frantzia országgal való békességet aláírják, oly izenet érkezett ide, hogy 5000 emberekből álló sereget indítsunk útnak lehető siettséggel Frantzia ország felé, hogy a' Hertzeg *Wellington* fő vezérlése alatt mind addig ott maradjon, míg a' dolgok ezen országgal végképpen eligazittatnak, melly kívánságokra a' szövetségeseknek ő Felsége is réa állván, az említett sereg haladék nélkül útnak indul *Antwerpia* felé.

Déli Amerika.

A' Királyi seregek és insurgensek kö-

zött, változó szerentsével és bizonytalan ki-
menettel foly a' hadakozás. Sok függ
attól, ha *Spanyol* országból sok segítséget
küldhet az Országlószék a' Király' részén
lévőknek. *Peruban* tsakugyan ezek az utol-
sók voltak a' mult Juniushan a' győzedel-
mesek, a' mint ezt az odavaló Vice-Király
Marquis *Concordia* Junius 27 - dikén írta
a' Hadi Minifterhez, 's a' mint ez a' folyó
hónap' 4 - dikén a' *Madridi* újságban is ki-
hirdettetett. E' szerént Don *Ramirez* volt
az a' Királyi Generális, a' ki felső *Perunak*
Cusco nevű tartományában megvert és el-
szélesztett egy insurgens sereget, 's azután
a' tartománynak azon nevű fő városába is
bément.

Már más versben is említették pana-
szolkodva a' Spanyol tudósítók, hogy ezek-
nek az Amériki insurgenseknek nagy fo-
gyatkozások volna fegyver, munitzió, egy-
szóval minden hadi készületeknek dolgá-
ban, ha az Északi Amériki szabad Státu-
sok nem segitenék őket effélékkel. Most
ismét efféle panaszolkodást olvasunk a' Spa-
nyolok' résziről a' közönséges levelekben:
— „*Kadiksba*, úgy mond, bizonyos tu-
dósítások érkeztek a' felől, hogy *Tuspan-*
hoz, *Vera-Crux*, és *Tampico* között, se-
regek és fegyverek szállítottak-ki, mel-
lyek az Északi Amériki egygyesült Státu-
sokból jöttek. Ide járúl az is, hogy a'
Mexicoi insurgens tartományok Congres-
susának *Uj-Orleansba* küldetett Követeik,
itt igen kedvesen fogadtattak. Az Északi
Amériki egygyesült Státusok' Elölülője
már maga is intézett az alatta lévő Státu-
sokhoz egy Proklamátziót az ellen, hogy
a' Spanyol insurgensekhez ilyen segedel-
mekkel viseltetnek.

Északi Amérika.

Az innen érkezett magános levelekből
hirdetik az Európai közönséges levelek,
hogy az Anglusok és Amérikiak ismét el-
kezdettek vetélkedni egymással a' felett,

hogy mellyik legyen a' hatalmasabb a' kö-
zös tókon. Az Anglusok hajókat kezdet-
tek építtetni a' *Hurou-taván*: az Amériki-
ak is vitorlázni és kikészíteni kezdték a'
magok hajóikat az *Erie-taván*, és a' *De-*
troiton alól, egy oly helyen, a' honnét
az egész környéket oltalmazni lehet, egy
erősségnek építéséhez fogtak. Az Améri-
kaiak azt mondják, hogy őket az Anglu-
sok kénytelenítették arra, hogy ilyen előre-
való vigyázásbéli készületeket tegyenek.

A' *Londoni* újságok erőssítik, hogy
Ney-York tartománya brzonyos szigeteket
vásárlott volna meg a' *Senega-Indusoktól*,
mellyek az *Erie* és *Ontario* nevű tók kö-
zött, még pedig az Anglus határon belől
esnének, melly szerént a' békételenkedés-
re okot adó tárgyaknak dolgában semmi fo-
gyatkozása nem volna Angliának. —

Az az *Amériki* hajós sereg, melly az
Áfrikai ragadozó Státusoknak megfenyíté-
sekre a' Középtengerre béküldetett 's ott
ezekre szerentsésen reájok ijesztett vala,
Algiriától 150,000, *Tunistol* 80,000, *Tri-*
polistol 50,000 Dollárt kapott, mint hadi
adót.

A' *Ney-Yorki* levelekben írják, hogy
Bonaparte József, kiről már tudva van,
hogy *Amérikába* ment, *Ney-Yorkból* egy
útat tett vala a' délibb vidékekre, de ismét
vissza tért oda, 's a' *Hudson* vize mellett
a' Lord *Courteney* majorját, vagy falusi há-
zát, kibérelvén abban letelepedett, 's a' *Ton-*
tine nevű hajót útnak indította *Bourdeaux*
felé, hogy vigye-el Amérikába a' feleségit
is egész házanépével együtt.

Nagy Britannia.

János és *Lajos* ő *Austriai Cs.* Fő Her-
tzegségek legkisebb pompázás nélkül foly-
tatják útozásokat az Angliai vidékeken;
úti szekereiken semmi czimer nintsen, 's
magokkal semmi Királyi Udvarnokokat nem
vittek-el Londonból.

Az útozó Anglusok véghetetlen szá-

mosok most Frantzia országban. *Dowernél* minden nap 8, 9, és 10 úti szekereket tesznek-fel hajóra és szállítanak onnét által a' Frantzia partra. A' békességnek helyre állásától fogva már 2000 ilyen útt szekernél többet szállítottak által azokhoz tartozó útasokkal egygyütt.

Napkeleti Indiából igen kedvező hírek érkeztek *Londonba*. A' *Napouli* Fejedelem, 's még vagy kettő, a' kik ott keményen fogták vala a' dolgot, az *Ánglus* seregek által annyira meggyengítették, hogy kéntelenítették békességet kérni tőlök, 's ennek megnyeréséért minden végváraikat által engedték az *Ánglusoknak*.

P r u s s i a.

A' *Berlini* tudósítások szerint *Orosz Császárné* ő F.ge oda Nov. 17-ik napján megérkezett, 's nagy örvendezéssel és fényes pompával fogadtatott. *Postdamba* 16-dikban érkezett vala meg, a' hova a' *Király* a' maga leányával *Karolina* Hertzaszszonnyal 's *Wilhelm* Princzel és ennek feleségével tiszteletére eleibe mentek vala. *Berlinbe* való beérkezésekkor az egész örző sereg fegyverben állott, az ágyuk durrogtak; estve a' közönséges épületekkel egyetemben a' városnak nagy része megvilágosított; a' theátrumon, mellyen az *Udvar* is jelen volt, azt az *Orosz* szomorú játékot adták, melynek *Dimitri Donsky* a' neve.

Nov. 14-dik napján nevezetes katona pompa volt *Berlinen* kívül *Weisenfee* nevű falunál. Az az *Orosz* Granadiros Regiment, melynek a' *Prussus* *Király* a' tulajdonosa, akkor reggel *Berlinből* hazafelé útnak indulván, ezt a' *Király* egész fami-

liájával egyetemben elkisérte ezen faluig, és itt a' szabad ég alatt fölöstökömöt adott néki; a' *Király* is ott künn fölöstökömözött familiájával, a' Regiment Komandánsával, a' több tisztekkel, és annak 16 kiválógatott Altisztjeivel 's közembereivel egygyütt. A' *Király* a' Regimentnek, a' tisztek pedig a' magok Felséges Tulajdonosoknak egészségiért ittak.

Lengyel Ország.

Sándor Császár ő Felsége Nov. 12-dikén tartotta fényes pompával a' maga *Warschauba* való bémenetelet. A' *Város* előre minden féle készületeket megtétetett vala, hogy új *Királyának* oda való bémenetelet ditsőségessé tegye. Kisérői között volt sok más fő személyekkel egygyütt *Constantinus* Nagy Hertzeg is. A' Császár *Lengyel* katona formaruhát vett volt fel ezen alkalmatosságra. Estve az egész város megvilágosított.

Utolsó Jegyzések.

A' *Párisi* levelek, mellyeknek tegnap megérkezni kellett volna, ma sem érkeztek-meg. Az ólta, hogy a' *Ney*' processusa a' *Pairek*' kamarájába vitetett 's az a' hír elterjedett, hogy ő is a' *Conciergeriből* a' *Luxenburg* nevű épületbe által vitetik, a' strázsák az új hídán 's a' törvénytevő épületnél megszámosítottak, az utzákon éjjel nappal járnak széllyel, 's a' szövetséges seregeknek is tudokra adatott, hogy oly készen légyenek, hogy ha kívántatik, az első jeladásra kiállhassanak kaszármáikból, a' melly intézetekre gyaníthatóképpen némelly rossz gondolkodású embereknek zabolátlan beszédjek adhatott okot.

Nov. 25-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 378 forintot Váltotzedulában. Egy Csász. aranyért 17 forintot 26 krt.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 65.

A' Magyar Kurir 95-dik darabjához.

Magyar Ország.

Pestről ezeket írják az ott kijövő újságokban: —“

A' most elmúlt Leopold napi Pesti vásár különös emlékezetet érdemel; mert először az egész kirakodó héten 's a' második héten Keddig mindig szép idő volt, a' mi ezen vásáron ritka történet; másodsor mert a' vásár ideje alatt a' Papiros Pénznek Cursusa az eddig való tapasztalás ellen mind rosszabb rosszabb lett, úgy, hogy a' Bétsi Ujságban Nov. 11-dikén a' Conventiós Pénzhez képest 374 $\frac{1}{2}$ forintra jegyeztetnének. Ez a' Speculansokat annyira felgerjesztette, hogy kiváltképpen a' Gyapjúnak ára nagyon felhágott. A' Kiskereskedőkre nézve ezen vásárt a' Pénzfogyatkozása miatt alig lehet közepszerűnek mondani.

Némelly kegyes adakozásoknak példái is olvassuk ugyan azon hazai újságlevelekben: —

Nemes Vas Vármegye azon 10,417 forintokat 21 krajtzárokat, a' mellyeket néki a' Montur-Commissió lefizetett, az Ármáda számára szerzett vásznakért, most azon Magyar Nemzetből való Katonák számára beajánlotta, a' kik Kulmnál és Drezdánál magokat jelesen megkülömböztették. — Ns. Komárom Vármegye a' Lipsia mellett el esett Magyar Katonák Özvegyei és árvái számára 405 forintot 's 40 krajtzárt gyűjtött össze, és ezen pénzt kiosztás végett a' főbb helyekre beküldötte. — Brasóban lakó Báró *Leocznszky* né a' Hadi Fő Tisztségnél 100 forintot tett le Ferencz Fő Herczeg Vasas Regementjebeli olly két Közlegény számára, kik az utóbbi baború-

ban magokat megkülömböztették, vagy sebeik miatt valóságos nyomorékokká lettek. —

~~~~~

Debreczenben November 10-én Péchy Imre Fő Curator Ur Ő Nagysága 's számos egyéb vendégeknek jelenlétekben béállított hivataljába T. T. *Péczely József* Ur a' közönséges Historia, a' régi Litteratura, és az Ekesenszóllás tanítására, kitől mint ama nevezetes T. T. *Péczeli József* Komáromi Prédikátor Ur fijától, és ezen hivatalra különösen készített Tanítótól sok jót várhatni. — Ezen új oskolai esztendőben a' Debreczeni Collegiumban a' főbb tudományokat tanuló Ifjuság száma a' hat százat meghaladja.

Velentzéből ezeket irták Nov. 18-dikán: —

Ő Felsége folytában szemlélgeti ezen fő városban a' közönséges intézeteket 's a' környék' nevezetességeit. Ez nap' (18-dikán) másod versben jelent-meg a' Kormányshéknak tanátságában.

„November' 16-dikán estve véghez ment a' nép' innepe. Az idő szép volt. A' főbb piatzon egy nagy és pompás templom volt felállítva, melybe annak minden oldalai felől grádsokon mentek-fel. Belső részei külömbkülömbféle eledelekkel, süttekkel, és kenyérral voltak felékesítve 's jó izlés szerént feltzifritva. Az alsó részébe borral tele hordók voltak helyheztetve, A' piatz' négy szegletein kuszó-fák állottak, 's a' hegyeikre jutalomúl pénz és eledel volt köttetve, azoknak számokra' kik levehettek. Valami két óra telt-el

belé, míg az eledel és bor a' sokaságnak ki osztattak 's a' kuszó fákra való felmásztást a' magokat biztató legények próbálgattak. Végezetre' az egész templom és piatz szépen megvilágosítottak, 's mindenek legjobb rendel 's nagy vigadozással mentek véghez. — Ó Felségek, ezen népvigadozásnak ezer örvendező kiáltozások között való megnézése után, theatromba mentek, a' melly hasolóképpen meg volt fényesen világosítatva.

Nov. 17-dikén *Murano* szigetének és városának 's az ott találtató ritkaságoknak megnézegetésekre néhány órát fordított ő Felsége. Főbb kiserői voltak: F. Marschall Gróf *Bellegarde*, Kormányozó Gróf *Goes*, Katonai fő-igazgató Gen. Baró *Lattermann*, *Velencei* Kommandans Marquis *Chateler*, a' Podesta Gróf *Gradenigo*, 's több mások.

Nov. 18-ikán estve a' nagy kanálison *Gondelekkel* (tsajkakkal) való hajózás tartatott, a' melly ezen alkalmatosságra mind két partjai felől pompáson megvilágosítottatott vala.

B é t s.

A' mi Koronaörökösünk *Ferdinandus* ő Császári Királyi Fő Hertzegsége, a' folyó November 22-ik napján *Bétsbe* kívánt jó egészségben megérkezett. Viszsa felé való útozásaközben Frantzia ország Déli tartományainak egy részén és Helvétzián jött által ő Cs. K. Fő Hertzegsége.

Tudományos Hiradás.

Nem egyszer esett 's esik meg a' Tudós Nemzetek' Literáturájában azon öszveütközés, mely szerént valamely hasznos Könyvnek egy Nyelvből másokra való al-

talfordításában egyszerre többen dolgoznak; a' minek-ellehet gondolni-mely kedvetlen következései legyenek. Ezen kedvetlen következések' eltávoztatására jónak látom Nemzeti Literáturánk kedvellőit arról tudósítani, hogy én egy Német nyelven készítetett, és Hazánk Tudósai előttis, közönséges betsben való tudós Munkát Nemzeti Nyelvünkre általtenni elkezdtem; melynek tellyes tzimje e' következő: *D. August Hermann Niemayer Grundsätze der Erziehung- und des Unterrichts Für Aeltern — Hauslehrer — und Schulmänner — in einem vollständigen auszuge, nach der Sechsten Ausgabe — mit Hinsicht auf das Oesterreichische Schulwesen bearbeitet von Leopold Chimani 2 Theile 1812.*

Ugy itélek, hogy ez által Hazai Literáturánk' egy igen nagy Hijjánossága pótolódikki, mert én ugyan, a' Föld Mathematica Leirása' igen Tudós és nagy érdemü Szerzőjének — Elöl Járó Beszédje XIV. Lapján olvastatható ezen kifejezéseit. — *Vajha valami jöltévő alkalmatos kézpenát fogna, és ama nagy Tudományü 's Nevü, és az e' félékben nagy tapasztalásü Hálai Theologiae Professornak, és az ott lévő Királyi Paedagogium Inspectorának Niemayer Urnak — ily Titulusü megbetsülhetetlen Könyvének — Grundsätze der Erziehung — 's a' t. Magyar fordításával megajándékozná a' Hazát — ugy nézem 's veszem, mind minden Gyermek, 's Oskolák' Barátnak, 's e' szerént a' Haza 's Nemzet valódi virágzását sziveken viselő Polgároknak kívánságok tolmátsolását. — Veszprémben Nov. 12. 1818.*

Angyán János Veszprémi Pred. és a' Helv. Vallástételt Követő Túl a' Dunai Fő Tiszt. Superintendenciale 's a' Veszprémi Nagy Tiszt. Tractuale Consistoriumnak Assesora.